

Grundlag, hvor den private Virksomhed ikke længere vilde være i Stand til at strække til; i saa Fald var der Mening i at rejse en Statsbygning, bygget over en saadan Plan, som det offentlige nu selv vilde føre igennem. Men det er der i Virkeligheden ikke Tale om. Der er derfor intet, som egentlig motiverer Betimeligheden af denne ny udvortes Foranstaltning, med den store Bygning, med de mange offentlig ansatte Bestillingsmand eller Kvinder. Der er jo i Tilstanden, saaledes som den paa Grundlag af den hidtidige Læreruddannelse er, egentlig ikke Grund til i væsentlig Maade at vente, at det ny skal blive anderledes eller maasse bedre end det gamle, det, vi allerede have. Der er ganske vist nogle Mangler, som den private Undervisning har, men der er jo allerede hentydet til andre Veje at raade Bod paa dem ad. Der er f. Eks. dette, at de smaa økonomiske Forhold, hvorunder saa mangfoldige af dem, der uddanne sig til Lærere, leve, i det hele taget lægge et Tryk paa Undervisningen i Retning af at gøre det hele særdegt paa saa kort Tid som muligt og mange Gange stiller den private Virksomhed forholdsvist magtesløs over for det Krav, der stilles i saa Henseende. Noget forceret kan der selvfølgelig paa den Maade let komme over Undervisningen, maasse ogsaa let Mangel paa den Tid, der hører til, for at man for Alvor kan fordybe sig i de Emner, man ved Undervisningen føres ind paa. Det er muligt, at der under dette økonomiske Tryk kan komme en vis mekanisk Paavirkning eller Tilværelse frem, som ikke er af det gode; men det forekommer mig, at lige over for dette have tidligere Talere paavist Udveje: et større Statsstiftelse til Støtte dels for Anstalterne, dels for de Elever, der uddannes paa dem og trænge til at kunne arbejde i god Ro for at kunne tilegne sig paa moden Maade, hvad der gennem Undervisningen bliver dem til Del. Og naar man saa dertil knyttede Begrænsning af Afdgangen til at gaa op til Eksamen, naar man paa en eller anden Maade sætte en bestemt Tid, i hvilken man skulde have søgt en Undervisningsanstalt, eller, da jeg selvfølgelig ikke paa Forhaand kan angive alle de nødvendige Forholdsregler, paa en eller anden Maade sætte Grænser for den Hast, med hvilken man

maatte uddanne sig, og det Alvor forsøgedes, med hvilken man stod over for Eksamen, idet man ikke uden videre paa fri Haand kunde melde sig, men skulde have den Betyggelse med sig, som ligger i, at en anden vil indestaa for, at man er moden til at optræde, saa antager jeg, at der alligevel vilde kunne naas en saadan Vigevægt i denne Udvikling, at den Tilhøjelighed til at bukke nervøst under i Løbet af Undervisningen, som ikke er noget absolut sjældent Tilfælde ved Lærerindeuddannelsen, fjernes, og at man kommer til at møde ved den senere Skolegerning med et sundt Begeme og i en sund aandelig Tilstand uden paa Forhaand, som det af og til sker, at have opbrugt for meget af den aandelige og legemlige Livskraft, man senere skulde sætte ind paa selve Skoleundervisningen. Jeg antager ogsaa, at hvad den ærede sidste Taler henviste til, en Omlægning af Formen for Eksamen vil have nogen Betydning i samme Retning. Der er jo en himmelvid Forstel paa at eksamineres af vildfremmede Mennesker, hvis hele Udtryksmaade maaste i første Øjeblik virker forstyrrende paa en, og som man ogsaa i andre Henseender føler sig paa Afstand fra, og saa at lade Eksamen være et afsluttende Led i selve den Paavirkning, den Undervisning, man gennem sin Uddannelses-tid har været Genstand for. Det blev nylig sagt, af en Mand, hvis Stilling giver hans Ord Vægt i denne Sag, at der vilde være den Fare ved igen at henlægge Eksamen til Seminarierne, at saa vilde de forskellige Lærere ride paa deres Kæphest, og dermed vilde man være ilde stedt. Jeg tror, man derimod maatte sige, at hvis det er saa, er det dog bedre at have mange forskellige Kæphest end en, hvorpaa der bestandig rides, og gennem en Kommissions enkelte Eksaminator lade en og samme Kæphest blive opstaldet ved alle Eksamener Landet over. I alt Fald vil jo Eksamenkommissionen gennem sine Spørgsmaal have Midler til at forhindre, at man saaledes fra Lærernes Side forduber sig i de samme Forkærligheder. Jeg tror ikke, den Fare vil være saa stor, som man har tænkt sig den. En Forandring i den Henseende vil virke til at give de private Anstalter større Autoritet overfor dem, der søge dem, og større Ro og Vigevægt i selve den Under-